

Kinderpsychiater Peter Adriaenssens ijvert voor minder kinderen per klas, maar slaat de bal (deels) mis

Kleinere klas ≠ betere leerling

► Juf Tine heeft dit jaar vijf leerlingen in haar klas. Ideaal om de leerlingen beter te laten presteren, zo lijkt het. Maar onderwijsexperts betwijfelen dat.
© BOB VAN MOL

John Hattie, onderwijsdeskundige: 'Het probleem is dat de leerkrachten hun manier van doceren niet aanpassen als de klas kleiner wordt'

Een kleinere klas zorgt voor gelukkigere en beter presterende leerlingen, omdat de leraar hen meer aandacht kan geven. Die op het eerste gezicht logische stelling van Peter Adriaenssens, die nu volop de ronde doet op sociale media, wakker de vrees voor grote groepen opnieuw aan. Nergens voor nodig, zeggen experts: 'Klasgrootte op zich heeft geen enkel effect op de leerlingen.' Leerkrachten nuanceren die bewering.

REMY AMKREUTZ

Er zitten te veel leerlingen in de klas. Vooral in het kleuteronderwijs moet de grootte van de groep worden verkleind, zo stelt Peter Adriaenssens. Naar aanleiding van zijn tv-programma Het geheime leven van vijfjarigen noemt hij de kleutertijd als de belangrijkste in de

ontwikkeling van een kind. Juist daarom moeten de klassen kleiner worden, zodat kinderen meer aandacht krijgen van hun juf of meester.

"Leiders in de klas eisen veel aandacht van de leerkracht op, terwijl stille kinderen in de schaduw blijven staan", zegt Adriaenssens in Het Nieuwsblad. "Daardoor wordt het niet gemerkt als die laatsten problemen ontwikkelen. Hoe groter de complexiteit van de klas, bijvoorbeeld door een taalbarrière, hoe kleiner de groep moet zijn."

Zijn boodschap is niet meteen nieuw - velen voor hem ijverden al voor kleinere klassen, terwijl Adriaenssens in april 2013 in deze krant al hoopte op meer aandacht voor het individuele kind - maar raakt toch een gevoelige snaar bij veel ouders. De oproep van de kinderpsychiater werd de afgelopen dagen dan ook meer dan tienduizend keer gedeeld op sociale media.

Het bevestigt een trend die ook in het buitenland zichtbaar is. Uit een grootschalige bevraging door het Britse onderwijsplatform MyEd bleek dit voorjaar dat ouders klasgrootte het allerbelangrijkste vinden. Liefst 41 procent van de ondervraagden vond dat het de grootste onderwijsprioriteit van de regering zou moeten zijn.

Erg verrassend is dat niet. Wat Adriaenssens en de onbekende Britse en Vlaamse ouders gemeenschappelijk hebben, is dat hun mening evident lijkt te zijn en hun redenering uitermate logisch oogt. Een grote groep kinderen vraagt immers meer inspanningen van de leerkracht in kwestie, die daardoor minder tijd zou kunnen besteden aan de individuele leerling.

Het roept allerlei angstbeelden op

bij ouders en leerkrachten. Terwijl de eerste groep vreest dat de leerproblemen van hun kind over het hoofd worden gezien of dat hun bijzonder intelligente zoon of dochter te weinig kan worden uitgedaagd, vrezen vooral startende leraren dat hun draagkracht zal worden overschreden en dat een burn-out of uitval om de hoek loert.

Hoger inkomen

Een kleinere klas lijkt voor alle partijen dus de ideale oplossing. Een Zweeds-Nederlands onderzoek, Long-Term Effects of Class Size, geeft Adriaenssens en co. op het eerste gezicht ook gelijk. De onderwijsdeskundigen analyseerden de prestaties van leerlingen en de effecten daarvan op hun leven tot hun 42ste jaar. De Zweden die op jonge leeftijd in kleinere klassen zaten, presteerden beter op school en haalden later vaker een academisch diploma, waardoor hun inkomen doorgaans hoger uitviel dan dat van hun leeftijdsgenoten uit grotere klassen.

Toch zijn die bevindingen allesbehalve zaligmakend. Want hoewel de onderzoekers stellen dat de resultaten ook op andere landen toepasbaar zijn, kunnen daar vraagtekens bij worden geplaatst. Zo noemden zij een klas van vijftientig leerlingen 'groot' en eentje van twintig 'klein'. "Een klas van twintig leerlingen is bij ons redelijk gemiddeld", zegt pedagoog Pedro De Bruyckere (Arteveldehogeschool). "Het zou dus heel goed kunnen dat onze kinderen tegenwoordig al genieten van die mogelijke voordelen."

Het zou het pleidooi voor kleinere groepen deels overbodig maken. Maar Adriaenssens sprak niet zozeer over klassen van twintig, maar wel van zes, tien of vijftien kinderen. Zo'n drastische

vermindering zou volgens hem positieve effecten hebben op het welbevinden en de leerprestaties. Klinkt prima, maar tegelijkertijd is het fictie.

Het is niet alleen onbetaalbaar, zeker in besparingstijden, maar ook praktisch onhaalbaar. Er zouden fors meer leerkrachten nodig zijn, terwijl scholen vandaag al lang niet alle vacatures (snel) krijgen ingevuld, en er zouden bijkomende lokalen nodig zijn als een klas van vijftientig leerlingen in tweeën wordt gedeeld. Die nood zou nooit kunnen worden opgevangen, aangezien de wachtlijst voor scholenbouw nu al 5 miljard euro bedraagt.

Wondermiddel

Betekent dit dat u als ouder moet beginnen wanhopen? Verre van. De Nieuw-Zeelandse onderwijsdeskundige John Hattie, op dit gebied wereldwijd een autoriteit, verzamelde voor zijn boek *Visible Learnings* 50.000 wetenschappelijke publicaties om na te gaan welke methodes voor betere prestaties op school zorgen. Van de 136 mogelijke positieve en negatieve invloeden staat klasgrootte op plaats 106. Er treedt een positief effect op als groepen kleiner worden, maar het is eerder miniem van aard.

Hattie zelf herhaalt keer op keer dat hij niets tegen kleinere klassen heeft. Het mag alleen niet als een wondermiddel worden gezien, zo stelt hij in meerdere wetenschappelijke publicaties. "Politici willen vooral maatregelen nemen om de ouders tevreden te houden. En dat terwijl de klasgrootte op zichzelf geen effect heeft op de leerlingen. Het maakt alleen hun ouders en de leraren, die minder werk zullen hebben aan bijvoorbeeld het nakijken van toetsen, gelukkig."

"Het probleem is daarbij dat de leerkrachten hun manier van doceren niet aanpassen als de klas kleiner wordt", vervolgt Hattie. "Zo zien we dat zij vaak even lang aan

het woord zijn in kleine klassen als in grote. Als daar verandering in komt, kan de klasgrootte misschien wel een verschil maken."

Hoe dan ook, volgens Hattie gaat het niet zozeer om kwantiteit, maar wel om kwaliteit. Voor de goede orde: hij doelt met dat laatste niet op de kinderen, maar op de leerkrachten zelf. Een geweldige leraar, eentje die de leerlingen niet labelt en iedereen actief uitdaagt om beter te presteren dan zichzelf aanvankelijk hadden verwacht, zal veel betere resultaten behalen met een grote(re) klas dan twee gemiddelde leerkrachten die voor een veel kleinere groep staan.

En dat is wat de OESO al lange tijd stelt. Zij zien in hun Pisa-studie, waarbij de kennis van lezen, wiskunde en wetenschappen bij vijftienjarigen wordt getest, hoe klasgrootte niet samenvalt met de hoogst scorende landen. In Canada, waar Pascal Smet (sp.a) begin 2013 als minister van Onderwijs nog op werkbezoek ging, zijn groepen tot dertig leerlingen wijdverspreid. En toch eindigt het met kleinere klasgroepen gezegende Vlaanderen in Pisa onder de Canadezen. "Wij zien dan ook geen enkel effect van de grootte van de klas", zegt OESO-topman Dirk Van Damme. "Het zou veel verstandiger zijn voor Vlaanderen om te investeren in de opleiding en de competenties van onze leerkrachten."